

Investor World

For Private Circulation Only

IEWA

Editorial Board -
President Emeritus:
Mr. N. L. Bhatia

President :
Mr. Bhavesh Vora

Vice President :
Mr. Dharmen Shah

Vol: IV / April 2022

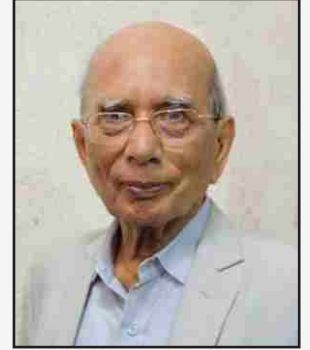
**Bulletin of
Investor Education &
Welfare Association**

(Regd. under Societies Acts
Regd. No. 656 Dt. 6-9-93)

Administrative Office :
Investor Education
& Welfare Association
407, Reena Complex,
Ramdev Nagar,
Vidyavihar (West),
Mumbai - 400 086.
Website : www.iewa.in
E-mail : info@iewa.in

Mr. Bhavesh Vora
President

Shri. N. L. Bhatia
President Emeritus

Editorial - April 2022

The most popular mode of savings amongst the Indian household have been Bank Fixed Deposits. 95% of Indian families preferred Fixed Deposit. The primary reason for the same is guaranteed returns and safety of the principal. Barring exceptions, when some co-operative banks and recently PNB Bank went down, Bank FDs have provided a safety net for the investors. It helped them meet their dreams of taking care of medical needs, housing needs, social needs (marriages) etc. People with larger savings invested in Gold. However, in recent times Bank FDs have been unable to keep pace with rising inflation and spiralling increase in prices of real estate. A new breed of investors started looking for alternative to Bank FDs & Gold. The most obvious choice for this new breed of investors was Equity. Realisation dawned on many that if they want to be a part of India growth story they will have to invest into equity.

What started as a trickle has now become an unabated flow over a period of last few years. Mutual Fund route of investment in Equity & Debt instrument has become very popular. In 2016-17 the total MF contribution through Systematic Investment Plan (SIP) was appx ₹ 43,000 Crores. In 2020-21 it crossed ₹ 96,000 Crores and it is said that in FY 2022 SIP inflows have climbed to ₹ 1.24 lakh Crores. The fund managers have their hands full and they have become a force to reckon with. Data provided by depositories show that number of demat accounts have jumped 63% in past 12 months to 89.7 million accounts.

With such investment coming into equity, Initial Public Offerings also became very popular. In last one year lot of new age companies have got listed on stock exchange either through new offering of shares or offer for sale by existing investors/promoters.

Several macro level economic factors now have become so much relevant for a large class of people who have started investing into equity. Unlike when invested in passive instruments like Bank FD, one cannot ignore factors like (i) Ukraine - Russia War (ii) Covid Situation (iii) Inflationary pressures (iv) Rising interest rates (v) Supply Chain issues (vi) China factor. Since it is difficult to understand the complexity of these factors, several investors take help of investment consultants to park their funds. It is like going to a Doctor for regular medical check-up, one needs to do a financial health check through professionals. Life is indeed getting more interesting and also complex. But that's the modern world is all about.

-CA. Dharmen B. Shah

INSIDE

- 1) INVESTORS RELATED DEVELOPMENTS IN CAPITAL MARKET MONTH - APRIL 20223
- 2) गणपति बाप्पा भोर्या5
- 3) १० डेब्ट (कर्जरोखे संबंधित) योजनांचे कामकाज कसे चालते?7

INVESTOR PROTECTION THROUGH EDUCATION

Views expressed by contributors are their own and the association does not accept any responsibility.

A BALANCED LIFESTYLE HELPS YOU
MAINTAIN GOOD HEALTH.
IN THE SAME WAY, **A DIVERSIFIED
PORTFOLIO** HELPS YOU STRIKE
THE RIGHT BALANCE AND MINIMIZE
FINANCIAL RISKS.

#InvestInHealthyFuture

INVEST RIGHT TOH FUTURE BRIGHT

Visit <https://www.bseipf.com/doandonts.html> to know safe investing practices.

INVESTORS RELATED DEVELOPMENTS IN CAPITAL MARKET

MONTH - APRIL 2022

(Courtesy: BSE IPF/SEBI)

- Standard Operating Procedures (SOP) for dispute resolution available under the stock exchange arbitration mechanism for disputes between a listed company and its shareholder(s)/ investor(s)

Regulation 40 of SEBI (Listing Obligations and Disclosure Requirements) Regulations, 2015, and bye-laws, listing agreement & regulations of the stock exchanges provide for dispute resolution under the stock exchange arbitration mechanism for disputes between a listed company and its shareholder(s)/ investor(s).

In this regard, SEBI vide its circular dated April 8, 2022 has advised all the stock exchanges to put in place by June 01, 2022, Standard Operating Procedures (SOP) for operationalizing the resolution of all disputes pertaining to or emanating from investor services such as transfer/transmission of shares, demat/remat, issue of duplicate shares, transposition of holders, etc. and investor entitlements like corporate benefits, dividend, bonus shares, rights entitlements, credit of securities in public issue, interest /coupon payments on securities, etc.

Further, in respect of disputes in above matters where Registrar and Share Transfer Agents (RTA) are offering services to shareholder(s)/ investor(s) on behalf of listed companies, the RTAs shall continue to be subjected to the stock exchange arbitration mechanism.

Impact for Investors: This initiative will provide an effective time bond dispute resolution/claim settlement mechanism to shareholder investors having any dispute/claim against the listed companies. The arbitration mechanism will function under the regulatory framework of SEBI and Stock Exchanges.

Link of above SEBI circular:

https://www.sebi.gov.in/legal/circulars/apr-2022/standard-operating-procedures-sop-for-dispute-resolution-available-under-the-stock-exchange-arbitration-mechanism-for-disputes-between-a-listed-company-and-its-shareholder-s-investor-s-_57805.html

➤ **Streamlining the Process of Public Issues and redressal of Investor grievances**

SEBI has earlier vide circular dated March 16, 2021, put in place measures to have a uniform policy to streamline the processing of the Applications Supported by Blocked Amount (ASBA) applications through UPI process among intermediaries/Self Certified Syndicate Banks (SCSBs).

The circular provided a mechanism of compensation to investors for delay in unblocking of application amounts by SCSBs and has prescribed certain compliance and reporting standards to be adopted by SCSBs. The performance of SCSBs on timely unblocking of application amounts has been reviewed and SEBI has now decided to capture the data of all ASBA applications unblocked by SCSBs and their corresponding date of actual unblock in a standard format.

Further, SEBI had also directed to send timely information to investors through SMS alerts for blocking and unblocking of application amounts. SEBI has now vide circular dated April 20, 2022 has decided that the SCSBs/UPI Apps eligible for Public Issues shall send SMS Alerts to Investors for all ASBA applications and may also email the Invoice as an additional feature to verify the UPI mandate details. The SMS/Invoice through email shall include the various details as prescribed in Annexure II attached to the said circular.

Impact for Investors: By monitoring the data regarding unblocked amounts, SEBI has put in place a control over the possible delays taking place while releasing the blocked amounts to the investors. Investors will be directly benefited by this initiative in defreezing the amounts into their bank accounts on timely basis.

As regard sending SMS/emailing the invoice to the investors, investors will get complete details about their applications, amounts blocked and unblocked on time-to-time basis. This will help them to keep a track of their investments especially when multiple applications are made in a short span of time

Link of above SEBI circular: https://www.sebi.gov.in/legal/circulars/apr-2022/streamlining-the-process-of-public-issues-and-redressal-of-investor-grievances_58226.html thereby making it easier and faster to sell these securities.

ગણપતિ બાપ્પા મોર્યા

શેરબજારમાં સફળતા માટે ગણપતિ બાપ્પાના ગુણો કામ આવી શકે !

આપણા સમાજમાં, ખાસ કરીને મહારાષ્ટ્રમાં અને મુંબઈમાં ગણેશોત્સવ ઉજવવાની પરંપરા વરસોથી ચાલતી આવી છે. આપણે ગણપતિ બાપ્પાને બહુ માનીએ છીએ, દરેક શુભ કાર્ય તેમનાં નામ-સ્મરણ સાથે જ શરૂ થાય એવી આપણી શ્રદ્ધા પણ છે. ગણપતિ બાપ્પાની જીવનકથા કે તેમના ગુર્દા પરથી આપણે શેરબજારમાં વ્યવહાર કરીએ તો તેમાં પણ આપણને ઘણું માર્ગદર્શન મળી શકે છે. કઈ રીતે ? અહીં આ સત્યને સમજવાનો પ્રયાસ કરીએ.

જયેશ ચિતલિયા
પત્રકાર

શેરબજારમાં શ્રીગણેશ ક્યારે કરાય ?

શ્રી ગણેશજીનાં નામ સાથે આપણે જેમ દરેક શુભ કાર્યનો આરંભ કરીએ છીએ તેમ શેરબજારમાં રોકાણનો પ્રારંભ કોઈ પણ સમયે થઈ શકે છે, અલબત્ત, આપણો આ અભિગમ લાંબા ગાળાનો હોવો જોઈએ. શેરબજારમાં પ્રવેશવાનો કોઈ સમય ખરો છે કે નહીં એ તેણી જ વિચારવાનું હોય છે, જેને ટૂંકા ગાળા માટે રોકાણ કરવું હોય છે, એટલે જ મોટે ભાગે લોકો જ્યારે પણ કોઈ શુભ કાર્ય માટે શુભ મુહૂર્ત ન મળતું હોય ત્યારે શ્રી ગણેશજીના નામ સાથે કે તેમની પ્રથમ પૂજા કરી પોતાની શરૂઆતને શુભ માનવાની આસ્થા ધરાવે છે તેમ શેરબજારમાં લાંબા ગાળા માટે પ્રવેશવાની દરેક સમય શુભ છે.

ગણેશની પ્રદક્ષિણા પ્રમાણે પોર્ટફોલિયો બનાવો

ગણપતિ બાપ્પાની કથા મુજબ જ્યારે તેમને પોતાના ભાઈ કાર્તિક સાથે પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણાની સ્પર્ધામાં ઊતરવાનું કહેવામાં આવ્યું ત્યારે કાર્તિક તો પોતાના અવકાશ યાનમાં બેસી પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા માટે નીકળી પડ્યા, પરંતુ ગણપતિજી એ માતા પાર્વતી અને પિતા શંકર ભગવાનની આસપાસ પ્રદક્ષિણા કરી લીધી અને સમગ્ર વિશ્વને એક જબરદસ્ત સંદેશ આપી દીધું કે માતા-પિતામાં જ સમગ્ર પૃથ્વી કે જગત આવી જાય છે. અહીં રોકાણકારો માટે સંદેશ એ છે કે તેમણે આખા બજાર પાછળ દોડવાને બદલે પસંદગીની ચોક્કસ મર્યાદિત સ્કિપ્સ આસપાસ જ રહેવું જોઈએ. માત્ર કોઈ પણ કહે એટલે જુદા-જુદા શેરો જમા કરતાં જવાને અને રોકાણના પોર્ટફોલિયો અનેક સ્કિપ્સથી મોટો કરતાં જવાને બદલે મર્યાદિત રાખવો સલાહભર્યું છે. પોર્ટફોલિયોમાં મહત્તમ દસ જેટલી સ્કિપ્સ રાખવી આદર્શ છે. સંખ્યા ઓછી હશે તેમ તેના અભ્યાસ કે રિવ્યુ કરવાનું કામ સરળ અને ધ્યાનપૂર્વકનું બનશે. પચાસ સ્કિપ્સ ભેગી કરીને અમુકમાં કમાવાનું અને અમુકમાં ગુમાવવાનું રાખી છેવટે કે સરવાળે કંઈ ખાસ પામવાનું જ ન રહે એ સ્થિતિનું સર્જન કરવાને સ્થાને માત્ર શ્રેષ્ઠ સ્કિપ્સનો સ્ટોક વધારવો વધુ બહેતર છે. અર્થાત્ તેમને જે સ્કિપ્સ વધુ લાભદાયી કે વૃદ્ધિલક્ષી લાગે તો તેને એક-એક બે-બે ની સંખ્યામાં પણ જમાં કરી શકાય અથવા જમા કરવી જોઈએ. કેટલાક લોકો શેરના ભાવોને જોઈ ને શેર ખરીદવાનું નક્કી કરે છે, એટલે કે શેર રૂપિયા ૫૦ની અંદરના ભાવે મળતો હોય તો લોકોને એ શેર સસ્તો અને સારો લાગે છે અને કોઈ શેરનો ભાવ રૂપિયા ૫૦૦થી ૧૦૦૦ આસપાસ કે વધુ બોલાતો હોય તો લોકોને તે મોંઘો લાગે છે, પરિણામે લોકો તેનાથી દૂર રહે છે. હકીકતમાં પેલો રૂપિયા ૫૦નો શેર ભવિષ્યમાં ૪૦ કે ૩૦ રૂપિયા થઈ જાય એમ બની શકે અને રૂપિયા ૧૦૦૦ના ભાવવાળો શેર રૂપિયા ૧૨૦૦ કે ૧૫૦૦ થઈ જાય એવું બની શકે છે. તો પછી ખરીદવા માટે લાયક શેર કયો કહેવાય ? ઈન શોર્ટ, સારી-મજબૂત સ્કિપ્સ એક-બેની સંખ્યામાં જમાં કરતાં જવામાં પણ શાણપણ હોય છે.

શેરબજારમાં નાના-મોટાનો ભેદ ન રાખો

મને તો શેરબજારમાં બધી જ ખબર પડે, હું ધારું છું એમ જ અહીં થાય છે, હું તો ખોટો પડું જ નહીં વગેરે જેવા ભ્રમમાં કે અભિમાનમાં રહેનારા માટે ગણપતિ બાપ્પાનો સંદેશ એ જ છે કે તમારી વિવેકબુદ્ધિથી વ્યવહાર કરો. કોઈ પણ કામ જ્યારે શુભ હેતુથી થતું હોય ત્યારે તે નાનું કે મોટું હોતું નથી, તે શ્રેષ્ઠ જ ગણાય છે. એટલે જ ગણપતિ બાપ્પા પોતે જ વ્યાસમુનિ પાસે બેસી મહાભારતના લહિયા બની ગયો હતા. તેમણે ઉદર જેવા નાનકડા જીવને પણ અનોખું સ્થાન આપ્યું. તેથી જ્યાં પણ ગણપતિજીની હાજરી હોય ત્યાં મૂષકની હાજરી હોય જ છે. મીઠાઈ તરીકે બાપ્પાએ મોદકને પણ અનોખી ઓળખ આપી છે. આમ કરી મેસેજ એ જ છે કે શેરબજારમાં શીખવા સમજવા માટે દરેક નાની નાની કે નવી બાબતો પણ મહત્વની હોય છે.

લાડુ ખાતાં કે - પ્રોફિટ બુકિંગ કરતાં પણ શીખો

ગણપતિ બાપ્પાને લાડુ કેટલા વહાલા છે તે જાહેર છે, શેરબજારમાં લાડુ ખાઈ લેવાનો અર્થ પ્રોફિટ ઘરમાં લઈ લેવાનો થાય છે. શેરબજારમાં સમયાંતરે તેજી કે મંદી આવતી રહે છે. રોકાણકારે ચોક્કસ સમયે સારો નફો મળતો હોય તો એ લઈ લેવો જોઈએ, અર્થાત્ વળતર બાબત સંતોષ રાખી શકાય તો નફો લઈ લેવામાં સારું છે. એ પછી પણ નફો વધે એવા સંજોગો ઊભા થઈ શકે, કિંતુ પછી પણ વધુ લાડુના થાળ કે મોકા આવતા રહી શકે, એ પહેલાં થોડા લાડુ ખાઈ લેવામાં ડહાપણ છે.

માત્ર બજારમાં પડ્યા ન રહો, વિસર્જન પણ જરૂરી

શેરબજારમાં રોકાણ કરવું એટલે બજાર પર જ ધ્યાન રાખવું પડે, પણ કાયમ બજારનો જ વિચાર કરતા રહેવું પડે એ સ્થિતિ આદર્શ ન ગણાય કે સતત બજારમાં લે-વેચ કરતાં રહેવી પડે એ પણ સારી નિશાની નથી. ગણપતિ બાપ્પા વરસમાં એક જ વાર આવે છે અને વ્યક્તિગત કે સાર્વજનિક ઉત્સવોમાં દોઢથી લઈ મહત્તમ દસ દિવસ રહે છે, ત્યાર બાદ પુઢ્યા વરસી લોકરયા કહેવામાં આવે છે. આમ ગણપતિ બાપ્પા આપણા જીવનમાં ભલે સદા રહે, પરંતુ ઉત્સવ તરીકે દસ દિવસ માટે જ પધારે છે અને હા, તેઓ જ્યાં સુધી હોય છે ત્યાં સુધી તેમની સેવા-કાળજી બરાબર લેવાની હોય છે. અર્થાત્ રોકાણકાર આનો સંકેત એવો લઈ શકે કે, તેઓ બજારમાં સતત ચોંટી ન રહે. બજારમાં લાંબા ગાળાનો અભિગમ રાખે અને સમયાંતરે આવે, તેની સમીક્ષા કરે. બજારમાં સતત લે-વેચ કરી સદ્દાના કલ્પરને વિકસવા દેવા કરતાં ઈન્વેસ્ટમેન્ટ કલ્પર કેલાવા દેવું વધુ યોગ્ય છે તેમ જ પોતાની સ્કિપ્સ પર બરાબર ધ્યાન આપવું અને યોગ્ય સમયે બજારમાંથી વિસર્જિત થઈ જવું પણ જરૂરી હોય છે.

બજારમાં દોરવાઈ કે ગભરાઈ જવું નહીં

ગણપતિજીની કથા કહે છે કે જ્યારે માતા પાર્વતી ઘરમાં નહાવા જાય છે ત્યારે બહાર પુત્ર ગણપતિને ઊભા રહી ચોકી કરવાનું કહે છે અને કોઈને અંદર નહીં આવવા દેવાની સૂચના આપે છે. એ સમયે ભગવાન શંકર ત્યાં આવે છે તો ગણપતિ તેમને પણ ભીતર જવાની ના ફરમાવે છે અને એ વખતે ભગવાન શંકર પોતાના આ પુત્ર વિશે અજાણ હોવાથી ક્રોધમાં આવી ગણપતિનું માથું ધડથી અલગ કરી દે છે. ત્યાર બાદ માતા પાર્વતીને આ વાતની જાણ થતાં ભગવાન શંકર અને માતા પાર્વતી વચ્ચે વાર્તાલાપ થાય છે અને ભગવાન શંકર પહેલા જે માર્ગમાં મળે તેનું માથું લઈ આવી ગણપતિના ધડ પર બેસાડવાની પ્રતિજ્ઞા કરે છે, જેમાં સૌપ્રથમ તેમને રસ્તામાં હાથી મળે છે તેથી ભગવાન શંકર હાથીનું માથું કાપી લઈ ગણપતિના ધડ પર મૂકે છે. આ કથાનો સંદેશ શેરબજારમાં એ રીતે લઈ શકાય કે રોકાણકારમાં શેર કે સંજોગો પ્રત્યે કન્વિક્શન હોવું જરૂરી છે અને તે આવે છે અભ્યાસ તેમ જ વિશ્વાસ પરથી. જો આપણો સિલેક્ટ કરેલા શેરોમાં વિશ્વાસ ધરાવતાં હોઈશું તો આપણા નિર્ણયને વળગી રહી શકીશું, અન્યથા કોઈ પણ વ્યક્તિ કે વલણ-વહેશ આપણા નિર્ણયને બદલાવી નાખે કે આપણને ડરાવી નાખે એવી પરિસ્થિતિ પણ ઊભી થઈ શકે છે. આમ રોકાણકારે લાંબા ગાળાના રોકાણ નિર્ણય વખતે કે પછી સારી કામગીરીવાળી કંપની પસંદ કરતી વખતે પેનિકમાં આવી જવું જોઈએ નહીં. બજારમાં આપણને ગેરમાર્ગે દોરનારા કે ગભરાવનારા વર્ગ રહેવાના જ છે. સાચી સ્કિપ્સ જાળવી રાખી હશે તો મોટે ભાગે ચિંતા કરવાની જરૂર રહેશે નહીં..

ગણપતિ બાપ્પા મોર્યા

१० डेब्ट (कर्जरोखे संबंधित) योजनांचे कामकाज कसे चालते?

म्युच्युअल फंडाच्या डेब्ट फंड किंवा कर्जरोखे संबंधित योजनांची सोप्या शब्दात व्याख्या करायची झाल्यास आपण म्हणू कि व्याजाने पैसे देणे. यात म्युच्युअल फंड, कर्जदाराकडून मिळालेले व्याज किंवा परतावा आपल्या गुंतवणूकदारांना भांडवलवृद्धीच्या स्वरूपात देतात. म्युच्युअल फंडात १२ प्रकारच्या डेब्ट फंड किंवा कर्जरोखे प्रकारच्या योजना असतात. ह्या सर्व १२ प्रकारची वर्गवारी हि त्या योजनेमध्ये असलेल्या निरनिराळ्या कर्जरोख्यांच्या एकत्रित मुदतपूर्ती कालावधीवर अवलंबून असतात. उदाहरणार्थ लिक्विड फंड कॅटेगरी मध्ये असलेल्या प्रत्येक कर्जरोख्यांची मुदतपूर्ती कालावधी हा ९० दिवसांपेक्षा कमी असतो. म्हणजेच ह्या योजनेमध्ये म्युच्युअल फंडांनी व्याजाने दिलेले पैसे व्याजासकट ९० दिवसाच्या आत परत करीत असतो. म्हणूनच लिक्विड फंड हे नगण्य जोखिमेचे मानले जातात. त्याच प्रमाणे लॉन्ग टर्म डेब्ट फंड ज्ञात मुदतपूर्ती कालावधी हा साधारण ७-८ वर्षे असतो ज्यात निधी व्यवस्थापक हा दीर्घ मुदतीचे कर्जरोखे घेतो. लॉन्ग टर्म डेब्ट फंडमध्ये वेगवेगळ्या कर्जरोख्यांची मुदतपूर्ती कालावधी हा ३ ते १२-१५ वर्षे इतका असतो व पूर्ण योजनेचा एकत्रित मुदतपूर्ती कालावधी हा ७-८ वर्षे इतका असतो.

डेब्ट फंडामध्ये जास्त जोखीम असते का?
म्युच्युअल फंड चे डेब्ट फंड हे कंपन्या / संस्था / सरकार यांच्या निरनिराळ्या मुदतीच्या कर्जरोख्यांमध्ये गुंतवणूक करीत असतात. म्युच्युअल फंड हे वैयक्तिक सामान्य गुंतवणूक दारांना व्याजाने पैसे डेब्ट नाहीत. कर्जरोख्यांचे निरनिराळे प्रकार असतात जसे ट्रेझरी बिल, कर्मर्शिल डिपॉजिट्स, कर्मर्शिल पेपर्स, नॉन कॉन्व्हर्टिबल डिबेंचर्स आणि सरकारी कर्जरोखे. वर उल्लेखिलेले जे कर्जदार आहेत त्यांना कर्जरोखे वितरित करण्या अगोदर त्यांना आपल्या नजीकच्या काळातील कर्जरोख्यांसाठी तसेच दीर्घकालीन कर्जरोख्यांसाठी नामांकित संशोधन संस्थांकडून आपल्या कंपनीचे पत मानांकन करून घ्यावे लागते. पत मानांकन करणाऱ्या संस्था त्या कंपनी चा पूर्ण अभ्यास करून त्या कर्जदार कंपनी चे पत मानांकन ठरवितात. क्रिसिल ह्या पत मानांकन करणाऱ्या संस्थे तर्फे दिले जाणारे पत मानांकन नजीकच्या कालावधीसाठीचे हे A1+ अतिशय चांगले असते तसेच A4 हे अतिशय कमी प्रतीचे मानले जाते. दीर्घ मुदतीचे पत मानांकन हे AAA+ हे सर्वात चांगले तर BBB हे सर्वात कमी प्रतीचे पत मानांकन मानले जाते. ज्या कर्जरोख्यांचे पत मानांकन उच्च प्रतीचे असते ते कर्जरोखे हे सुरक्षित मानले जातात मात्र कमी प्रतीच्या कर्जरोख्यांमध्ये जोखीम जास्त असते. कर्जरोखे संबंधित योजना किंवा डेब्ट फंड मध्ये खालील प्रकारच्या जोखीम असतात.

A) Credit Risk (उधारीची जोखीम): कर्जदार कंपनी घेतलेल्या कर्जाच्या व्याजाची तसेच मुद्दलाची नियमित वेळेत परतफेड करू शकले नाहीत तर कर्जरोखे

बुडीत हे खात्यात जाण्याची शक्यता असते.
B) Interest Rate Risk (व्याज दर बदल जोखीम): बाजारात होणाऱ्या व्याज दरातील बदलाचा कर्जरोखे संबंधित योजनांवर परिणाम होत असतो. बाजारात जर व्याज दर खाली आले तर डेब्ट फंड आपल्याला जास्त परतावा देतात. बाजारात व्याज दर हे चढ्या स्वरूपात असतील तर त्याचा डेब्ट फंड वर विपरीत परिणाम होतो.

C) Downgrading of Rating (पत मानांकन घसरण): आजार एखाद्या कर्जदार कंपनी चे पत मानांकन घसरले तर त्या बदलाचा विपरीत परिणाम डेब्ट फंड वर लगेच दिसून येतो.

D) Reinvestment Risk (पुनर्गुंतवणूक जोखीम): एखाद्या कर्जरोख्यातून मिळालेले व्याज किंवा मुदतपूर्तीनंतर मिळालेली मुद्दल जर पुन्हा गुंतवताना बाजारातील व्याज दर जर खाली आले तर पुनर्गुंतवणूकीवर त्याचा विपरीत परिणाम होतो.

कर्जरोखे बाजारातील विपरीत परिस्थितीचा डेब्ट फंडाच्या निव्वळ मालमत्ता मूल्यावरील परिणाम:

Credit Risk किंवा उधारीची जोखीममुळे होणारे कर्जरोख्यांचे मूल्यांकन : समझा एखाद्या कंपनीचे कर्जरोख्यातून ठराविक तारखेला व्याज किंवा मुद्दल देय असेल आणि ती कंपनी देय व्याज किंवा मुद्दल देण्यास असमर्थ ठरली तर निव्वळ मालमत्ता मूल्यावर काय परिणाम होईल? सेबी च्या नियमावली नुसार त्या कंपनीचे पतमानांकन ताबडतोब 'D' होईल. 'D' म्हणजे डिफॉल्ट. पतमानांकन अतिशय खालच्या पातळीवर घसरल्यामुळे निव्वळ मालमत्ता मूल्यात जास्त घट होईल. अशावेळी एक शक्यता अशी होईल कि ह्या योजनेचे सुद्धा गुंतवणूकदार वेळीच आपली गुंतवणूक काढून घेऊ शकतात व राहिलेल्या सामान्य गुंतवणूकदारांच्या निव्वळ मालमत्ता मूल्यामध्ये अजून विपरीत घट होईल. सामान्य गुंतवणूकदारांचे हीत जपण्यासाठी सेबीने नवीन नियमावली आणली आहे. त्या नियमावलीप्रमाणे म्युच्युअल फंडांना अशा प्रकारच्या कर्जरोख्यांचे साईड पॉकेटिंग करण्याची मुभा सेबी ने दिलेली आहे.

साईड पॉकेटिंग मध्ये नक्की काय होत? ज्या कर्जरोख्याची देय रक्कम म्युच्युअल फंडाला मिळाली नाही त्या कर्जरोख्याचे मूल्य ७५% ने कमी केले जाते. त्याचा नकारात्मक बदल निव्वळ मालमत्ता मूल्यामध्ये दिसून येतो. त्यानंतर त्या कर्जरोख्याला मूळ योजनेतून बाजूला काढले जाते व त्या विशिष्ट कर्जरोख्याचे मुद्दल अधिक देय व्याज याचे युनिट्स गुंतवणूकदारांना दिले जातात. गुंतवणूकदाराला मूळ योजनेतून बाहेर जर पडायचे असल्यास तो बाहेर पडू शकतो, पण त्याच बरोबर ह्या विशिष्ट कर्जरोख्यामध्ये, नुकसान झालेल्या गुंतवणूकदारांचा, त्या कर्जरोख्यातून योजनेला मिळणाऱ्या रकमेवरील त्याच्या युनिट्स इतका रकमेचा हक्क अबाधित

राहतो. ह्यालाच साईड पॉकेटिंग म्हणतात. पुढे जेव्हा ह्या D पतमानांकन असलेल्या कंपनीच्या कर्जरोख्याची पूर्ण रक्कम म्युच्युअल फंडास मिळाली तर ती रक्कम साईड पॉकेटिंग केलेले युनिट्स असलेल्या गुंतवणूकदारांना त्यांच्या युनिट्सच्या प्रमाणात वाटली जाते. म्युच्युअल फंडास कर्जरोख्याची पूर्ण रक्कम नाही मिळाल्यास, जेवढी रक्कम मिळाली असेल त्या प्रमाणात गुंतवणूकदारांना वाटली जाते. साईड पॉकेटिंग प्रक्रियेमध्ये नुकसान झालेल्या मूळ गुंतवणूकदारांचा हक्क जपला जातो, तसेच कर्जरोखे बाजूला काढल्यामुळे, एखादा नवीन गुंतवणूकदार योजनेमध्ये जोडला जाऊन त्या कर्जरोख्यातील नियोजित वसुलीचा अनावश्यक लाभ घेऊ शकत नाही. सेबीची डेट फंडांसाठीची साईड पॉकेटिंग नियमावली निश्चित गुंतवणूकदारांचे हीत जपणारी आहे. त्यामुळे सामान्य गुंतवणूकदारांनी घाबरण्याचे काही कारण नाही. मात्र जर डेब्ट फंड ची एकूण मालमत्ता कमी असेल तर मूल्यांकनाचा परिणाम जास्त विपरीत होण्याची शक्यता असते. त्यामुळे शक्यतो गुंतवणूकदारांनी आपण गुंतवणूक करीत असलेल्या योजनेच्या एकूण मालमत्ता मूल्याचे आकारमान किती हेही ध्यानात घेतले पाहिजे. अशीही शक्यता असते कि बुडीत घोषित झालेले कर्ज काही कालावधीनंतर पुन्हा व्याज व मुद्दल योजनेला मिळू लागते तेव्हा त्याचा चांगला परिणाम हा योजनेच्या निव्वळ मालमत्ता मूल्य (NAV) वर होतो.

Change in Benchmark किंवा बेंचमार्क व्याज दर बदलामुळे होणारे कर्जरोख्यांचे मूल्यांकन : प्रत्येक कर्जरोख्यामध्ये कर्जदार ठराविक व्याज नियमित भरत असतो. हा जो व्याजाचा दर असतो तो विशिष्ट बेंचमार्क व्याज दराशी निगडित असतात. (बेंचमार्क दर जसे RBI ट्रेझरी बिल्स (T Bills) बँकचे कर्मर्शिल डिपॉजिट चे दर, RBI चे १० वर्ष मुदतीचे कर्जरोखे व्याज दर वैगरे). ज्या कर्जरोख्यांचे पत मानांकन उच्च प्रतीचे असते, त्यांचे कूपन रेट (व्याज दर) हे बेंचमार्क दराच्या जवळपास असतात. ज्या कंपन्यांचे पत मानांकन खूप खाली असते त्यांना आपल्या कर्जरोख्यांवर बेंचमार्क दरापेक्षा खूप जास्त व्याज द्यावे लागते. २०१७ साली RBI १० वर्ष कर्जरोख्याचे दर हे साधारण ६.४०% होते. आंतरराष्ट्रीय व्याज दर, रुपया व डॉलर चे मूल्यांकन, क्रूड तेलाच्या किंमती ह्या सर्वांच्या प्रभावामुळे २०१८ साली हेच व्याजदर ८.३५% पर्यंत वर गेले होते. बेंचमार्क व्याजदरामुळे झालेल्या ह्या बदलाचा प्रभाव डेब्ट फंड मधील कर्जरोख्यांच्या मूल्यांकनावर पडतो. जेव्हा व्याज दर वर जातात तेव्हा मूल्यांकनावर विपरीत परिणाम पडतो, व जेव्हा व्याजदर खाली जातात तेव्हा मूल्यांकनावर अनुकूल प्रभाव पडतो. २०१९ साली एप्रिल महिन्यात बेंचमार्क व्याज दर हे साधारण ७.१५ % च्या आसपास आले आहेत. म्हणजेच गेल्या ८-१० महिन्यात डेब्ट फंडाच्या मूल्यांकनावर

अनुकूल प्रभाव पडलेला दिसतो. बाजारात बेंचमार्क व्याज दर जसे खाली येऊ लागतात तसे आपण आपली गुंतवणूक वाढविली पाहिजे.

Change in Credit rating किंवा पतमानांकनातील घसरणीच्या बदलामुळे होणारे कर्जरोख्यांचे मूल्यांकन : वर आपण पाहिले कि ज्या कंपनीचे पत मानांकन उच्च असते त्यांचा व्याजदर हा बेंचमार्क व्याजदराच्या आसपास असतो, व कमी पतमानांकन असलेल्या कंपन्यांच्या कर्जरोख्यावर जास्त व्याज असते. AAA मानांकन असलेल्या कंपनीचे व्याजदर व कमी मानांकन असलेल्या कंपनीचे व्याजदर यात खूप तफावत असते. व्याज दरातील हा फरक कधी कधी १.५०% ते २.००% किंवा त्याहून जास्त हि असू शकतो. समझा AAA रेटिंग/पत मानांकन असलेल्या कंपनीने ८% व्याजाने कर्जरोखे वितरित केले असतील व जर काही काळाने त्या कंपनीचे पत मानांकन घसरून BBB झाले तर त्या योजनेच्या निव्वळ मालमत्ता मूल्य निर्धारित करताना त्या कंपनीच्या घसरलेल्या पत मानांकनानुसार कर्जरोख्याची मूल्यांकन करावे लागेल. उदाहरणार्थ मूल्यांकन कोष्टक प्रमाणे AAA मानांकन असलेल्या कर्जरोखे ८% उपलब्ध असतील व कोष्टक प्रमाणे जर कर्जरोख्यांचा व्याजदर हा १०% असेल तर पत मानांकन घसरलेल्या कर्जरोख्याच्या मूल्यांकन हे १०% कूपन रेट प्रमाणे करावे लागेल. म्हणजेच मूल्यांकनानंतर कर्जरोख्याची किंमत कमी होईल व त्या दिवशी त्याचा विपरीत परिणाम डेब्ट फंडाच्या निव्वळ मालमत्ता मूल्यावर (NAV) होईल व NAV खाली जाईल. अशावेळी गुंतवणूकदारांनी घाबरून योजनेच्या बाहेर पडले तर नुकसान होते. जे कर्जरोखे मानांकन कमी होण्यापूर्वी दरदिवशी ८% वाढ दाखवत होता तोच कर्जरोखे मानांकन खाली गेल्यानंतर दर दिवशी १०% वाढ दाखवणार. मानांकन घसरलेल्या दिवशी खाली गेलेली NAV कर्जरोख्याच्या मुदतपूर्तीपर्यंत भरून निघते. गुंतवणूकदारांनी संयम दाखविल्यास त्यांचे नुकसान होत नाही.

कर्जरोख्यांच्या मूल्यांकनासाठी सेबी ने संदर नियमावली बनवलेली आहे जी सदैव गुंतवणूकदारांचे हीत जपते. काही वेळा डेब्ट फंडातील परताव्यावर बाजारातील बदलाचा प्रभाव राहील. सामान्य गुंतवणूकदारांनी दीर्घमुदतीसाठी डेब्ट फंडामध्ये करप्रभावी गुंतवणूक करून आपला फायदा करून घ्यावा.

श्री निलेश तावडे
(आर्थिक सल्लागार)

Rights and Obligations of Investors

(Annexure-2 by SEBI)

(Courtesy- Security and Exchange Board of India)

Rights of Investors

- Get Unique Client Code (UCC) allotted from broker.
- Get a copy of KYC and other documents executed from intermediary.
- Get trades executed in only your UCC.
- Place order on meeting the norms agreed to with the Member.
- Get best price.
- Get the contract note for trades executed.
- Ask the details of charges levied.
- Receive funds and securities on time.
- Receive statement of accounts from trading member.
- Ask for settlement of accounts.
- Get statements as per agreed schedule.

Obligations of Investors

- Execute Know Your Client (KYC) documents and provide supporting documents.
- Understand the voluntary conditions being agreed with the trading member.
- Understand the rights given to the Trading Members.
- Read Risk Disclosure Document.
- Understand the product and operational framework and deadlines. Pay margins in time.
- Pay funds and securities for settlement in time.
- Verify details of trades, Verify bank account and DP account for funds and securities movement.
- Review contract notes and statement of account.

Disclaimer : - The illustration are merely indicative in nature which should not be construed as investment advice and neither ensure you profits nor protect you from making a loss in declining market.

INVESTOR PROTECTION THROUGH EDUCATION

Published by Mr. Prakash Shah on behalf of Investor Education & Welfare Association. Printed at Gurudeo Printers, Mumbai.